

8/26
Poštovna plaćena u golovu.

GRADSKA BIBLIOTEKA
"JURAJ ŠIĆEGORIĆ"
SIBENIK
NAUČNI ODSEJK

ad Pr 8/26
Ovaj broj stoji 150 Din

Narodna Straža

IZLAZI SVAKE SUBOTE. — PREPLATA IZNOSI GODIŠNJE DIN. 60, POLUGODIŠNJE I TROMJESOČNO RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO DVOSTRUKO. — OGLASI PO CIJENIKU. — PISMA I PREPLATA SE ŠALJU NA UREDNIŠTVO I UPRAVU „NARODNE STRAŽE“ ŠIBENIK, POŠT. PRET. 17. — RUKOPISI SE NE VRAČAJU.

BROJ 44.

SIBENIK, 12. STUDENOGA 1926.

GODINA VI.

Slava Josipu Jurju Strossmayeru!

U prošloj se nedjelji Zagreb odušio svjetloj uspomeni najvećega sina hrvatskoga naroda — otkrivajući spomenik svom biskupu Josipu Jurju Strossmayeru. S gestom mecene i pomiritelja brončani je kip Strossmayera da bude budućim generacijama svijetom primjer ljubavi k Bogu i otadžbinu.

Miserne naše prilike ne dade, da se uspomeni našega velikana odade ona čast, koju je zaslužio. Te apstencije, ti brzjavni protesti i slike prezalošne pojave, dokazom su samo naše tjesnogradnji i partajskoga štenstva. Pred statuom onolikog čovjeka, s kojim bi se i veliki narodi ponosili, morale su da padnu sve opreke mišljenja i cito se naš narod morao da nade na podnožju lita velikoga Strossmayera.

Strossmayer je velikan. Sama Provinđan Božja mogla je da dade hrvatskog naroda za "burnih vremena 1848. godine njega za biskupa. Istarski je pokret probudio hrvatski narod, da uviđe, kako je zaostao za drugim narodima. Upri je oti u težkim današnjim u svjetlu zvjezdu, svoga biskupa Strossmayera, i u njega nalazi pomoći i oslonca. Biskupov veliki um stvara drvene osnove, njegova darežljiva desnica izvada ih, njegova poletna riječ odašavljuje i tješi, njegovo plementito stoe ogrijava nesebičnom ljubavi i pojedince i čitav narod. U zadnjih 50 godina Strossmayerova života nije ništa za hrvatski narod korisna izvedeno, da ne bi biskup Strossmayer kod toga sudjelovao, držeći se nepokolebitivo svoga gesla: "Sve za vjeru i za domovinu". Vjera i domovina, ta dva sveta dimanja za svakoga čovjeka, kao blizanci su vrata zajedno u njegova srca.

Strossmayer hoće, da Zagreb bude kulturno središte hrvatskoga naroda. Toj svrzi naznajuju se svoj imetak i stvara jugoslavensku akademiju, otvara sveučilište i galeriju slika. Sretan je, što se njegove genijalne ideje ostvaruju i mi ga vidjemosmo, gdje tčeno učestvuje otvaranju tih kulturnih velebnih institucija i snažnom dijokojem progovara svom na-

roda kao protok, kao voda, kao Bogom poslanji pastir.

Strossmayer je bio čovjek širokih čuvstava, zanesen velikom pansionističnom idejom o političkom i kulturnom zbljenju svih slavenskih naroda. Zapreku je tome vidio u vjerskom odijeljenju. Stoga je na vatikanskom koncilu ustao proti oportunitetu proglašenja dogme o nepogrešivosti pape. Mnogi su neprijatelji kat. Crkve izrabili tu Strossmayerovu opoziciju i istakli ga kao protivnika katolicizma.

Uz ostale naduva se i starokatolička naša sekta nazivajući Strossmayera svojim idejnim ocem i začetnikom! Pigmeji su to, nedostojni, da izuze stotinu ime velikoga biskupa, koji je do zadnjega daha ostao najvjernijim sinom rimokatoličke Crkve, nepokolebitivo prvezan Petrovu nasljedniku, upućujući time i svoj narod u pastirske pismima. Međutim ističemo njegovu korizmenu okružnicu 1883., u kojoj govori o primatu i pozivje svoj narod, da se drži riječi sv. Tacijana: „Kričanju mi je ime, a katolik prezime!“

Strossmayer je ljubio u prvom redu svoj hrvatski narod, a pojedinačno ostale slavenske narode, napose bratski srbjanski narod. Kolika je njegova želja bila, da se i vjerski razjedinjena braća sjedine, svjedočkom je njegova dakovacka katedrala, najljepša u Srednjoj Evropi, u kojoj je utjelovljena sv. ljepota i ukus njegove duše. Izgradio ju je za to, da "uzdrige skupinu i u mój sintetište religiozni i estetski osjećaj hrvatskoga naroda. Taj hram posvećen je slavi Božjoj, jedinstvu crkava, slozi i ljubavi naroda, Krasan žrtveni slavljanski apostola Sv. Ćirila i Metoda u dakovackoj katedrali doimljie se neobično. Sv. Ćiril drži otvorenu knjigu, u kojoj se čitaju divne riječi sv. Pisma: „Oče! Uzdrži u ime Tvoje sve one, koje si mi darovalo, da budu jedno, kao što smo mi medusobno jedno!“

Strossmayer je podigao spomenik našoj bijeli Zagreb. No spomenik velikoga biskupa vere perenni ostaje u sreću svakoga Hrvata i Jugoslavene na vječna vremena!

Tko bi bio mislio, da će petnaestogodišnji dječak Anteo Zamboni doći do tako žalostnoga konca. Šutljiv, nasmijan, radnik u očevoj tiskari, još dan pred atentatom nosio je kratke pantalone. Na dan atentata osvanuo je u crnoj košulji, plavokos, dobro razvijen, u bratovljivim pantalonama. Pao je metak, pao je udarac na atentatora i narodni poslanik je bio jeden dan od onih, koji su svojom rukom pomogli davljenu jednoga dječaka.

Ne marimo ispitivati, tko sve stoji iza toga atentata. Ne marimo ispitivati, da li je atentat na čovječiji život uopće čin, koji se da opravdati. Teško da bise tu mogao donijeti primjer jevrejske Judite. No konstatacija stoji, da u Italiji ne vlada ono, što želi svaki čovjek: sloboda i demokratija. I oni, koji licumjerski, galidjivo i možda i previše gadljivo govore o ovom atentatu, ne bi smjeli zaboraviti, da i taj atentat nije nego posljedica čitavoga niza progonstava, ubojstava i zločina, koje su učinili oni, čiji je ideal i voda Benito Mus-

solini: ne Mussolini, muž Rahele ili otac intimnoga kruga svoje familije, već Mussolini, vođa fašističke narodne stranke. Uništavani su domovi i kućna ognjišta brojnim vođama oponicije, oteta su imanja istaknutim političarima, spriječena je sloboda zbor-a, govora i štampe (još na isti dan atentata obustavljeni su svi dnevni opozicije u Italiji). I Anteo Zamboni, da je živ, bio bi vidio, kako se iz njegove kuće vuku u policijski camion njegov otac, njegov brat, njegova stara tetka. Kad su na izborima 1924. g. tučeni Slaveni u Italiji, nitko nije gonio fašističke zločinice. U fotografijama vidjeli smo mrtvo tijelo seljaka Antonia Strancara u drvenom ljesu. I kad je fotografiju mrtvoga tijela toga po fašistima ubijenoga Slovenca pred punim talijanskim parlamentom poslanik dr Besednjak stazio na Mussolinijevu klu-pu, ovaj ju je položio na stranu. Tako je bilo i s ubojstvom Giacoma Matteottija.

Dokle će tako ići? Ab-agro.

Otkriće Strossmayerovog spomenika u Zagrebu.

U nedjelju 7. studenoga uz velike svečanosti otkriven je divni spomenik blagopokojnom biskupu J. J. Strossmaveru.

Spomenik je izradio veliki naš umjetnik Ivan Meštrović, te je jedno od njegovih najuspjelijih djela. Smješten je na Akademickom trgu iza zgrade Jugoslavenske Akademije, i to s licem prema jugu. Vladika je prikazan, kako sjedi s gestom mecene i pomiritelja. Kip je izrađen u nadnaravnoj veličini. Visok je 3,80 metara, a težak 3,000 kg. Izliven je iz 10 dijelova iz bronce od 5 starih topova, koje je umjetniku stavilo na raspoloženje vojno ministarstvo. Kip je izliven u Zagrebu kod tvrtke Oblik. Sam kip počiva na masivnom podnoštu, koji je izrađen iz zelenkasto sivoga dalmatinskog mramora. Za izgradnju toga podnošta utrošeno je oko 20 vagona kamena. Sam podnožak ima oblik žrtvenika na tri stepenice, od kojih je najdolja duga 6 metara, a široka 5,80. Visina cijelog podnošta zajedno s ukopanim dijelom iznosi 6 metara, tako da je visina cijelog spomenika po prilici 10 metara. S prednje strane na podnoštu urezan je natpis "Josip Juraj Strossmayer".

Na Wilsonovom trgu formirala se ogromna svečana povorka, koja je iza 8 sati krenula put katedrale, da prisustvuje svečanoj sv. Misi, koju je u prisustvu odličnih uzvanika i velikodostojanstvenika uz veliku asistenciju odslužio nadbiskup dr Ante Bauer. U povorci je sigurno bilo do 10 tisuća ljudi, dok je brojna publika pravila špalir duž pločnika za vrijeme cijelog kretanja povorki. Nakon službe Božje u katedrali ponovno se formirala povorka i krenula pred spomenik.

Sav prostor unapokoju spomenika bio je prekriven nepreglednim masama svijeta. U 10 1/2 sati pred spomenikom nalazili su se svi odličnici i razmessen lik.

predstavnici pojedinih društava. Čim je došao izaslanik Njeg. Vel. Kralja Komandanta armije general g. Matić, tajnica odbora za podizanje Strossmayerovog spomenika gđa Kreneis Ćvetišić pozdravila je zagrebačkoga nadbiskupa dra Bauera kao pokrovitelja Jugoslavenske Akademije i zamolila, da blagoizvoli narediti, da se ovaj spomenik otkrije. Nadbiskup dr Bauer je na to u oduljem govoru istaknuo značenje Strossmayera, njegov rad i njegovu misao vodilju: kulturno ujedinjenje Hrvata, Srba, Slovenaca i Bugara te pozvao Hrvate, da rade dalje oko oživotvoreњa ove velike misli. S rješivim govorom zamolio je, da se spusti zastor sa spomenika.

U taj čas prelomio se oblak ispaljenoga plotuna. To je bila počasnja paljba. Svi su zastali pod dojamom toga momenta. Stotinu golubova je lepršalo oko zgrade Akademije. U isto vrijeme glazba je počela svirati himnu, a s spomenika je povučeno platno, koje ga je pokrivalo. Zatim je pristupio izaslanik Nj. V. Kralja general g. Matić te, izakako je na podnožje spomenika položio vijenac Nj. V. Kralja (na crnoj tabli pričvršćene dvije srebrne palmine grančice) ovako je progovorio: „Veliki vladiko“ Nj. V. Kralj Aleksandar I., vladac naše ujedinjene otadžbine, naredio mi je, da u Njegovo ime položim ovaj vijenac pred Tvoj spomenik s ovim riječima: „U spomen biskupu Jurju Strossmayeru za njegove velike zasluge za prosvjetu Hrvata i jedinstvo našega naroda. Slava Ti, veliki vladiko!“ — Tada su pjevači zapjevali psalam u počast Strossmayera, nakon čega nadbiskup dr Bauer predaje spomenik u ruke gradonačelnika Zagreba g. Heinzelu, da ga preuzeme u svoju zaštitu, koji ga u ime zagrebačke općine preuzimlje i polaže vijenac. U ime Nar. Skupštine i vlade položio je vijenac zagreba-

Atentat.

U nedjelju 31. oktobra za samih devedeset sekunda odigrala se u Bošnjanima drama.

Prvi ministar Italije Benito Mussolini voze se kroz guste špalire massoljonskim ulicama. Bio je otvor velikog staciona Littoria, koji je podignut radom fašističkih organizacija. Benito Mussolini su u Bošnjanima dočekali na najvećaniji mogući način. A kad je automobil, u kojem je sjedio on, počasni kapetan fašističke milice i kraljevski redak, na okretnici iz jedne ulice u drugu usporio tijek, iz karabinjerskog kordonu, gurnuti vojnici u stranu, ispalio je mal dečko metak iz revolvera.

Od tega metka, koji nije probio tvrdi metal na Mauricijev orden, koji se blistao na presima Mussolinija, nije prošlo ni devedeset sekundu

do drugoga čina. Dok je automobil s neozlijedenim ministarskim predsjednikom pošao naprijed, vojnici fašističke milice i par karabinjera skočilo je na atentatora. Iz automobila, koji je isao za Mussolinijevim, skočili su narodni poslanici Balbo i Ricci i zgrabilo atentatora. U gužvi, koja je nastala između fašista i karabinjera, koji su bijeli atentatora odvestili i ukloniti od bijesa mase, atentator Anteo Zamboni je u udaljen, četraestputa uboden u bajonetama i prostriješen mečem u revolveru. Nakon što je pola sata ležalo tijelo atentatora na cesti, odneseno je u kvesturu. Glava petnaestogodišnjeg dečka potpuno je stučena kundacima puška. Od čitavoga tijela dječaka ostao je razmessen lik.

čki veliki župan g. Kramarić. Nato su položili vijence đakovački biskup dr Akšamović, predsjednik Jug. Akademije dr Manojlović, akademika omiljada, delegat beogradске općine inž. Sokić, predstavnici šibenske, dubrovačke i splitske općine, Msgr dr Frano Bulić, Francuz prof. Loiseau, predsjednik Matice Srpske u Vrhovac, predstavnica Nar. Zenskog Saveza gda Zlata Lopašić i mnogi drugi.

Poslijevoga svecanog olkrča Strossmayerovog spomenika uzgradi Akademije obavilo se svečano otvorenje preuređene Strossmayerove galerije

slike. Akademija je održala svoju svečanu sjednicu, na kojoj je predsjednik dr Manojlović održao prigodni govor. U 2 sata p. p. u nadbiskupskim dvorima održan je gala ručak za 35 najodličnijih uzvanika, a u isto vrijeme priredio je grad u Gradskom Podrumu svecani banket za 185 pozvanika. Uvečer je prireden od općine „rout“ u gradskoj reprezentacionoj palači. Popodne su u svojim prostorijama Hrv. Orlovski Savez, Hrv. Sokolski Savez i sveučilištarci priredili svečane akademije u počast biskupa Strossmayera.

Orlovski tečaj u Sibeniku.

31. X. te 1. i 2. XI. t. g. održao se u Sibeniku orlovski organizatorički tečaj za sibensko Krešimirovo Orlovsko Okružje. Prisutna su bila braća iz Murteria, Stankovaca, Vodica i Banjevac, a sudjelovala su i mnoga braća iz Sibenika.

Tečaj su vodili uz tajnika Okružja don Antu Radića dva delegata HOS-a tajnik br. dr Ivan Merz i načelnik br. Dušan Žanko. Osim njih na tečaju su još održali po jedno predavanje br. Ante Šperanda i br. don Frano Grandov.

Pored predavanja o orlovstvu kao kulturno-prosvjetnoj katoličkoj organizaciji držale su se praktične upute u vođenje društva i poslovanje te orlovska tjelevođba.

Svakoga jutra su svi tečajci sudjelovali kod sv. Mise u crkvi sv. Lovre, gdje su se korporativno i pricestili, a iza toga im je duhovnik sibenskog Hrv. Kat. Orla mp. o. Albert Bulić držao kratki duhovni razgovor.

Sva tri dana se radio od jutra do mraka. Svi učesnici su marljivo pratili i pisali razne predavanja. Vodile su se duge rasprave o pojedinim pitanjima orlovske organizacije. Davale su se upate i savjeti, dok je medusobna ljubava sve povezala u divno braćstvo i prijateljski odnosaj.

Kruna svega bili su konačni ispit zadnjeg večer. Mnogi su odgovorili na udživanje svih prisutnih, među ko-

jima je bio na prvom mjestu presv. biskup dr Jerko Milet, koji je i drugoga dana pohodio tečajce ljubezno i susreću, razgovarajući s njima i sudjelujući čak u debati. Na ispitu su još bili: predsj. Hrv. Kat. Orla u Sibeniku br. Vl. Kulic, duhovnik o. Albert Bulić, načelik br. Ante Šperanda, potpredsjednik o. Pavao Silov, o. Leonard Bajic, o. Augustin Guberina te svi ostali odbornici društva i mnoga braća iz Sibenika.

Iza uspjeloga ispitova govorio je načelnik HOS-a br. D. Žanko, zatim br. Vl. Kulic, mp. o. A. Bulić, o. P. Silov i br. J. Ilijadica.

Zatim je presv. biskup održao dugi, krasni i odusevleni govor. Medu ostalim rekao je zgodno: „Svaki onaj, tko neće da zatvori oči, mora da vidi, da je Orlovstvo blagoslov Božj!“

Tečajci su bili veseli i odusevleni tako, da su četvrticu od njih (Savić Ante i Troskot Jerolim iz Banjevac, Dondić Nikola iz Murteria i Perica Sima iz Stankovaca) govorili i sretni pozdravljali orlovsku misao, episkopat, svoje vodstvo.

Tečaj je konačno završio toplim riječima tajnik Okružja br. don Ante Radić, nakon čega se optjevala orlovska himna.

Uspjeh ovoga tečaja je osiguran. Dokazali su to ispit i zadnja prava orlovska večer. — Bog živi!

Orao.

Politički pregled.

Govor g. Stj. Radića u Ogulinu protiv diktature i terora u Italiji užitao je opet malo prasine u Beogradu. Beogradska „Samouprava“ kao službeno glasilo radikalne stranke misili je, da mora dati Talijanima „zadovoljštinu“ i da mora napasti Radića. Talij. poslanik g. Bodrero

požurio se već, da intervenira kod g. dra Ninčića i zatraži zadovoljštinu, što je Radić kazao, da je reakcija u Italiji. Žalosno je to i čudno, dok još nikad nijesmo ni čuli ni citali, da bi naš poslanik u Rimu bilo kada intervenirao u Rimu i tražio zadovoljštinu ne za to, što bi koji talijanski

do časa zagledavao se u krupni ljeplji privjesak, što mu se čarobnim plamenom sjajem prelijeva među prstima. Prezirnim pogledom omjerio ih je taj neobičan čovjek, a kad mu se približi mali Božidar i molio ga za milostinju, izlazio je gaudu posut engleskim jezikom.

— Reci tom fratu, neka radi, mješte da se skita od vrata do vrata, kao pas bez gospodara. Prošla su ona vremena, kad su naši glupi oci hranili svojim znojenjem lijene trutove. Raditi, raditi trebalj! Jesi li čuo, fratre?!

— Mi nijesmo došli, da ti krademo dolare. Tražimo milostinju na put Boži, i zato ne treba da se dejti, razumiješ li, gospodine američanine, otresi odvražno Božidar.

— Štene jedno, što-štekčeš? — i opet američanin izlaze strašnu posl.

— Udaljimo se, reče Gaudencije

zgrozivši se.

političar kritikovao našu vladu ili bi koje novine napale naše svetinje, nego se ne interveneri ni onda, kad se Hrvate i Slovence u Istri i Gorici ubija i zatvara, kad im se pale kuće i rastjeravaju društva, kad se silom potalijančuju i kad se tuku i proganjaju, ako progovore jednu hrvatsku riječ. Sve u znaku „prijateljstva“!

9. t. mj. novo predsjedništvo Nar. Skupštine primljeno je u audijenciju kod Kralja, te je poslije razgovora o prilikama u zemlji Kralj izrazio želju, da Skupština i dalje radi.

Ministar finacija je spremio budžet. Sad će Nar. Skupština da se s njim pozabavi za nekoliko mjeseci. Budžet iznosi 11 milijarda i 690 milijuna. Prema tome bi bio za jednu milijardu manji nego prošlogodišnji.

Povratkom Nj. V. Kralja u Beograd pokrenuto je opet sredovanje prilika u vlasti. Dok paščevci priručku kružu vlade još ovoga tjedna, g. Uzunović drži položaj vlade sigurnim, i ako je došlo do razmimoilaženja radićevaca i radikala u planu dalmatinskog agrara. Kod opozicije nastavljuju se razgovori o stvaranju čvrstog opozicijskog bloka protiv vlade.

Razne vijesti.

Poziv pomorcima. Novozabrani predsjednik Saveza Jugoslavenskih Pomoraca na Sušku uputio je pomorcima ovaj pismeni proglaš: „Prihvatajući čast i dužnost predsjednika apeiranja na sve pomorce, da se ponovno pripute u jednu cijelinu, tako da naša organizacija užnogne uporedo sa drugim brodskim federacijama proraditi oko što bolje i unosnijega promicanja brodarstva uopće, napose pak oko većeg poslopljenja naše radne snage i poboljšanja njenih životnih potreba, i uredjenje gledje osiguranja pomoraca u slučaju bolesti i proti nezgodama, uređenje mirovinskoga fonda za pomorce, a načrtoći uređenje radnih odnosa i t. d. Gojim stalnu nadu, da će naša zajednička akcija u tom smjeru nači odaziv na kompetentnom mjestu. Držim, da će ovaj proglaš naći na posvećenje shvatavanje svih onih faktora, na čijoj se slozi i saradnji imade podizati prosperitet našega brodarstva i pomorstva, pak ga u tom smislu i stavljam na srce svima zainteresovanima.“

IZ GRADA I OKOLICE.

Svetkovina Krista Kralja ove godine se po prvi put 31. pr. mjesecu kat. svijeta, pa i u našem gradu, proslavila vrlo svečanim načinom. Po svim župskim, samostanskim i područnim crkvama bile su svečane službe Božje ujutro i popodne. U Stolnoj Bazilici bila je ujutro pontifikalna sv. Misa, koju je uz ve-

do časa zagledavao se u krupni ljeplji privjesak, što mu se čarobnim plamenom sjajem prelijeva među prstima. Prezirnim pogledom omjerio ih je taj neobičan čovjek, a kad mu se približi mali Božidar i molio ga za milostinju, izlazio je gaudu posut engleskim jezikom.

— Ovo je najgori čovjek u našem mjestu, okrene se Božidar Gaudencije. Prošla je godina dana, da je došao iz Amerike, a još u crkvu ni zavirio nije. On veli, da nama ne treba crkve. Nju se mora pretvoriti u kazalište ili u nekakav kino. Neka se ljudi zabavljaju. I to on govori posvuda, a najviše nedjeljom po krčmama, kako naši prioprijedaju. I znate, da ih imade, koji mu to odobravaju. No da, ipak većina naših seljana preziru ga toga radi i zovu ga framasonom.

Na zvoniku župске crkve zazvano je podne. Veličanstven topao zvuk razlijevao se nad primorskim selom, što se u obliku polamjeseča pružilo uz plavo tiblo more. Svečanost podnevног angelusa lebdjela je kroz zrak, prožeten sunčanim zlatom, kao prozirno eterno krilo heruba, koji nosi vapaje topnih mo-

litava pred podnože Zvijezde Mora. Gaudencije skinuo je kapicu i s malim Božidaram molić Andeo Gospodnji...

Kad je Gaudencije obišao Drage, svratio se na objed kod Božidareve majke, koja je stol puta prepričala sinu, neka ne pušta iz sebe gladnoca Gaudencija.

Siromašna udovica ubrzno se snašla, pa je svome gostu priredila izvrstan objed. Svežih jaja na umak, sira iz ulja i stare šunke imao. Je Gaudencije do mile volje. K tome mirisni dalmatinski opol zasladiva je izmorenom putniku tečne zalogaje.

Božidarovu majku plivala je u pravome blaženstvu videći, gdje jednom i za njezinim stolom objeduje tako mili gost.

Kako ga je presestra posluživala? Sad bi sjela na sjedalicu te se izvinjavala, da mu nije nešto boljega

VALTAZAR VIJOLIĆ:

ZVJERSKE DUŠE.

(Filozof Urbanu Taliži prigodom sedamstogodišnjice smrti asisćkoga Patrijarha.)

Nastavak.

Mnogo je više nešto drugo uzrujalo dušu mladoga franjevca. I u te još dobre Drage uvukla se paklena zmija, mislio je žalostan. Ona će svojim paklenim otrovom otrovati krčansko srce oyoga naroda i uspavati ga u letargičan san vjerskoga nebaja i zla. Kad je stigao sa svojim malim pratiocem do Zavrlića, opazio je, gaće pred jednom novosagrađenom kućom stoji još mlađi ogajan čovjek. Kroz pozlaćene zube odbijao je guste zapuhaje dima mirisljive cigare, dok se desnom rukom igrao sa zlatnim debelim lancem na jedrim prsim i od časa

SEBURA
ODIĆNA za CRNU, BIJELU KAVU

je zagrebačka općina priredila u gradskoj reprezentacionoj palači.

Rapski dan vratio nam se opet sa tužnim spomenom naše braće, koja mu postadoše žrtvom. Stotine hiljada našega naroda nalaze se u najgudem ropstvu, jer mu oteže škole, progone njega, njegov jezik, ne daju mu ni da se Bogu moli u svom jeziku. S druge strane je veliko mnoštvo onih, koji su ili otjerani ili prisiljeni ostavili u kuću i kućište, da spase glavu i obezbijede život. Svi ovi upiri pogled na subraću, koje je areća poštedjela od slične nevolje. Mnogi pitaju kruha, mnogi ruha, mnogi knjiga, škole, pomoći... Što bismo mi željeli, da smo zapali nevrećom u takvu nevolju? Zato se sjetimo svi „Jugoslavenske Matice“, kojoj je zadaća, da vrši sva moguća djela milosrđa prema našoj neštrenoj braći!

Slava ratne mornarice. 31. pr. mj. Brodarska podoficirska škola ratne mornarice u Mandalini veoma svećano je proslavila godišnjicu prve podignuća naše ratne zastave na objektima ratne mornarice, uz sudjelovanje brojnoga svijeta ne samo iz Šibenika, već i iz okolice, te predstavku svih vojnih i civilnih vlasti te društava u Šibeniku. Ujutro je održana služba Božja, nakon koje je zastupnik domaćine kapetan fregate g. Rossi-Sabbatini mornarima i pilotima održao odusevleni govor. Gosti su zatim počašćeni otmjenom zakuskom, a u 12 sati i po bio je zajednički ručak oficira, podoficira i mornara, kojemu su prisustvovali komandant mjesačnog pukovnik g. Radović, areski poglavac g. R. Mandić, donačelnik g. I. Čišćanin i delegat „Jadr. Straže“ g. P. Kovačev. Podne je bilo veliko vojničko veselje. Svečanosti su sudjelovale i vojna muzika iz Splita te Sokolska Glazba iz Šibenika.

Sve u znaku „prijateljstva!“ Mjesna podružnica „Jugoslavenske Matice“ upravo se spremala da pripremi rapalskoga dana izda prigodni proglaš, kad joj od mjesnog krsanskog poglavarstva stiže obavijest, da je i ove godine zabranjen svaki vidni iskaz, pa i plaketiranje i izlaganje prigodnoga proglaša i letaka. I tako, dok su naša nesretna braća u Italiji i ovih zadnjih dana prepričana na milost i nemilost fašističke rulje, mi amo — prigodom šeste obiljetnice zlokorbnoga rapalskog ugovora — ne smijemo nikakvim, pa ni najnevinijsim, načinom dati izraza svojoj žarkoj ljubavi prema toj našoj zaslužnijoj braći i velikoj boli

pripremila. Sad bi se opet digla i pazila, da mu ne bi što posafilo.

— Oh kako bih presretala bila, uzdahnula je duboko, kad bih jednoga dana vidjela svetu franjevačku haljinu na svome Božidaru. Preporučite ga svojim starješinama, dobiti oče, molila je Gaudencija. Oh moj Božidar rado bi došao sin svetoga Franje... A Božidar se veselo smijel svojoj majci i mladome frajevcu.

Gaudencije obeća, da će sve učiniti, samo da malo Božidar postane jednoga dana njegovim braćom.

Iza objeda otac Gaudencije imao je da putuje dalje u obližnje selo Prisoje.

— Kako ćete tako pješke na put, pa još morate sa sobom da nosite i sakupljeno ulje, sažaljivala ga je Božidarova majka,

radi neprestanih i ovi najnovijih njihovih progona, te radi velike nepravde, nanesene nama svima u Rapalu. Zbilja čudno, a i žalosno!

Uprava gradskoga muzeja zahvaljuje svima, koji su darovali raznih predmeta za muzej, kao starih natpisa, grbova, kipova, slika, posuda, pokušaja, oružja, novaca, knjiga za grad, povijest, raznih uspomena i t. d. Napose zahvaljuje g. Petru Marenzi-u, Ivanu Matkoviću, Antu Petriću, Andriju Cukrovu, Jancintu Matiazziju, Ivanu Inchiostri-u, Fer. Ferruzzi-u, Josipu Drezgi, Stipe Šari, obitelji Pasini i općin. upravi. Ujedno uprava muzeja apelira na rodoljubnost i poštovnost svih građana, da se u svakoj prigodi sjete ove potrebite nam ustanove.

Za uskotračnu prugu Knin-Šibenik. Ovih je dana općina uputila Ministarstvu saobraćaja obrazloženu predstavku za produljenje uskotračne bosanske želježnice Knin-Šibenik. Tako kratka vezba, kao što je Knin-Šibenik, kakvih 50 km. uske pruge, dala bi Šibeniku i čitavoj Dalmaciji jaki impuls napretka u gospodarskom i finansijskom pogledu, a i u vojničkom pogledu bila bi od velike važnosti. Uskotračna želježница moralia bi ići od Drniša ravnicom preko Konjevrate do Šibenika, jer je taj put kraći za kakvih 30 km. od onoga preko Perkovića. U predstavci su zatim navedeni svi opravdani razlozi, pa se apelira na Ministarstvo saobraćaja, te ono šuma i ruda.

Novi zborovoda „Cecilijansko-ga Zbora“. Poslijе odslaska prof. Tomića „Cecilijanski Zbor“ bio je ostao bez svoga zborovode. Zadnjih dana je dobio novoga zborovodu u osobi varoškoga žup. pomoćnika O. Ivana Glibote. Na Svesvetje je zbor poslje duže pauze ponovno nastupio te u Stolnoj Bazilici otpjevao Misu od Golleru.

Predavanje u „Zori“. 3. t. mj. vlc. don Krsto Stojić održao je članicama Hrv. kat. ženskog prosvj. društva „Zora“ uspjelo i pregledno predavanje „Zenska zvanja“.

Jedna manjakost. I ako nije idealno, ipak Šibenik ima prilično prometnih sredstava: željeznicu, automobilnu vožnju, pak parobrodarsku vezu sa domaćim i inozemnim lukama. I stranci dolaze u naš grad s bliza i s daleka u lijepome broju. U interesu moralnom i materijalnom pravo je, da se strancu boravak učini što ugodnijim i što lakšim. Već smo čuli, da se stranci hvale, da u našem gradu prolaze jestinje negoli

drugovdje. Još je i pitanje stanova, pak je nade, da će novi hotel odgovoriti svim modernim zahtjevima, čega dosad nije bilo. Mi bismo svjetovali još nešto, da se putnik može sačeti, što opazismo u tudini. Negda je bilo tiskanih putnih redova, a mi toga nemamo. Jer se često mijenja red vožnje, bilo bi možda neprilično radi skupoće. No kako je općina izvjesila plakate o cijeniku za vožnje automobili i za trhonoš, ne bi li nešto slična mogla učiniti općina ili putnički ured? Moglo bi se tiskati dolazak i odlazak vlakova, te odlazak i dolazak auta i parobroda sa naznakom mjestra i sata. Što koristi drugovdje, ne bi bilo ni kod nas nađet. Bilo bi dobro pokušati!

Premještaj. Gosp. Bruno Grisogono, privremenim predmetni učiteljem mjesne drž. ref. realne gimnazije, odlukom ministarstva prosvjete bio je premješten za privremenog predmetnog učitelja drž. ženskeref. realne gimnazije u Splitu.

Naši pokojnici. Od 24. X. — 4. XI. t. g. umrli su privatnom stanu: Slavica Duma žena Nike (65 g.), Dunkić Zdenka Antina (8. d.), Guberina Linardina žena Paške (26 g.), Matković Niko iz Prčanja (71 g.) i Junaković Ante Markov (4 d.); u bolnici: Vukorepa Mara Antina iz Kluča (7 d.), Žarko Sonja nez. (1 m. i 16 d.) i Nenadović Nenad iz Otoka (15 d.). — P. u. m.!

Saopćenje davaocima stoke i prevoznim sredstava. Općina je izdala oglas, da će se na temelju naredenja vojnog okruga u Kninu izvršiti saopćenje rasporeda svim davaocima stoke, komore i prevozni sredstava šibenske općine ovim redom: 14. t. mj. u 7 sati izjutra u Šibeniku na vojnom logoru Šubićevac za sve davaoce stoke, komore i prevoznih sredstava iz Šibenika (Grad, Varoš, Gorica Dolaci i Crnica) Donjeg polja, Mandaline, Zablaća, Krapnja, Dubrave, Danila-Birnje i Vrujice Bilice, a u Rogoznici za odlomak Rogoznicu. 15. t. mj. u Primoštenu za Primošten. 17. t. mj. u Vrpolju za Vrpolje, Jadrovac, Grebasticu, Vrsnoplione, Boraju, Mravnice, Perković Slivno i Danilo Kraljice. 18. t. mj. u Konjevratima za Konjevrate, Gorjanci i Lovozac. 19. t. mj. u Zatonu za Zaton, Rasilinu i Srimu. Svi davaoci stoke i komore te prevozni sredstava, koji su na ovogodišnjem pregledu pronađeni sposobnima, dužni su, da dovedu istu stoku, komoru i prevozna sredstva, u gore naznačene dane i na odre-

vim se svježim mlađim licem razlijje čuvenstvo dobrote i zahvalnosti.

Na pragu se uto pojavi Božidar, rumen, veselo, zapjehan.

— Našao sam brod. Putuje do nekoliko časaka. Mam, gdje je mješić s uljem? Ja ču vam ga, oče, nositi do broda. Obećali su mi, da će vas čekati. No hajdemo mi odmah, da vas ne bi ostavili!

Mati predade Božidaru mješić, zamotan u bijelu čistu vrećicu. Gaudencije se oprostio od gostoljubive domaćice te otišao.

Na obali stao je pripravan velik crn leut. Jak, mlad, garav mornar dizao je teško bijelo jedro. Pripremanu se na polazak.

— To je brod! — pokaže rukom Božidar.

— Dobro nam došli, oče! — ja vi se nekoliko mornara.

— Je li kakva sreća?

Sunce medju sapunima

je Schichtov sapun znak Jelen.

Vaš desetke godine nasiće svi protivnjaci, da dođu Schichtov sapun, Želi li protivnjaci ili hrgevac da osobito počvare svoj sapun, onda tvrdi, da je njegov sapun „dobar“ ka Schichtovu. Ne daje se zavesti riječima „dobar“ ka Schichtovu, već traži svuda same

Schichtov sapun,
a taj je pravi jedino
sa znakom Jelen.

deno mjesto radi saopćenja raspođera i održanja pregleda smotre. Protiv onima, koji se ne budu odazvali ovom naredenju, bit će strogo postupano po propisima vojnoga zakona. Svaki davaoc stoke i komore te prenosnih sredstava dužan je donijeti sobom, ako ima, odnosnu konjsku komorskiju ispravu.

ORLOVSKI VJESENİK.

Peti broj „Orlovske Straže“. Broj za studeni izašao je početkom ovoga mjeseca sa slijedećim sadržajem: Naš put je određen i siguran (Dr. I. Protulipac, Sv. Franjo i Orac (pjesma Valtazara Vojilovića), Patrijarha ljubavi (Dr. Velimir Deželić, otac), Miris, svetlosti (Dr. Chiot-preveo K. Krstić), Cvjetno naše orlovske poslanje (Dr. Fr. Augustin Guberina), Uspon na Monte Rosa (Prema opisu sv. Oca Pija XI. preveo Dr. A. Čepulić, † Stanko Klajo, Orlovski „Ne“, Za Orlovstvo ili protiv Orlovstva; Naša organizacija; Položaj orlovnata u Katoličkoj Akciji; Vješti HOS.; Iz života i rada; Na orlovske straže. — Ovaj je broj „Orlovske Straže“ vrlo bogat sadržajem i zanimljiv. Cijeni je „Orlovske Straže“ za g. 1926. Din 10, a naručuje se kod Uprave „Orlovske Straže“, Zagreb, Pejačević trg 15/1.

KNJIŽEVNOST.

N. Štuk: Alternativa o Hristu ili pravi pojam o njegovoj lječnosti. Naklada Svećeničke Književne Družbe u Dubrovniku 1926. Cijeni Din 4. Primili smo na prikaz ovu veoma aktuelnu brošuru mp. Dn. Nika Štuka, župnika u m., i na dušak smo je pročitali. Ugledni pisac kritičkim prosudjivanjem promatra ličnost Hristovu; koje je mišljenje o njemu u prošlosti i sadašnjosti,

— Prilična.

— Bit će vam u mješiću pet šest litera.

— E mogli su vam dati i bolje.

— Ukrcajte se! A ti, mali, daj amo mješić! Mi ćemo vam ga, oče, staviti pod krmu. Ne bojte se! Tamo će vam biti sigurno kao u crkvi.

Božidar na rastanku toplo polju Bi Gaudencijevu ruku. Zaželi mu srstan put. No za dugo nije se uđaljio od obale. Stajao je žalostan i gledao za leutom, što je kao velika crna ptica s orijaškim klijunom i velikim bijelim krilom letio uz tamo zeleno more. Vidio je oca Gaudenciju, gdje sjedi na provi. U ruci mu je bila knjiga. Čitao je. Možda moli, mislio je Božidar. Oh dobar li je on, Bože moj, dobar i drag kao andeo! Poči ću da ga posjetim u sámostanu svetoga Križa. I Božidarove se oči zališe suzama.

(Nastaviti će se)

Što je Hrist o sebi tvrdio i dokazao, kakav je njegov moralni karakter, a na koncu postavlja odlučujuću dilemu. Ovi filozofski raspravu, pisano lako razumljivim stilom, rado će pročitati svaki intelligentan čovjek. Stoga je najlepše preporučamo. Naručuje se kod Dubrovačke Hrvatske Tiskare. Knjižare imaju običajan popust.

Svečani broj „Nove Revije“ zahvacá 3. i 4. redoviti broj, imao je već izaci iz tiska, ali su nastale neke potkošće, radi kojih se mora još malo počekati. Nadamo se, da ćemo sve potkošće svidati i da će sredinom t. m. moći biti razaslan. U svečanom broju sudjeluju naši ponajbolji pisci. Sav je posvećen sv. Franji i njegovu djetu. Zanimljiv je i donosi i vise važnih, dosada nepoznatih, stvari. Obuhvatat će preko 240 stranica. Može se dobiti i posebno uz cijenu od 40 dinara. — *Uredništvo Nove Revije.*

NASI DOPISI.

VELI RAT (DUGI OTOK), 20. listopada 1926.

Misije. Od 30. IX. do 3. X. t. g. držao je vič. don Mate Garković, profesor bogoslovije u Splitu, misije kao priprava za južnje oprostjenje. Plod je bio, da su se svi isprobivali, pribičeli i obavili propisane pohode. Nez a bog vič. Garkoviću napisali trud, a mješani neka ustragu u dobrim odlikama!

Osmotak orlickoga društva. Nastojanje povjerenika o. Dobroslava Šorića osnovano je u našem selu orlicko društvo sa 14 članica. Odmah se digla bura proti toj novosti. Orlice su tu. Ne piše se ljudska obzira. Znaju za svoj ideal i tjeraju naprijed.

Zabava Orlica. 7. X. t. g. Orlice su predile zabavu s ovim programom: 1. „Mala cadijija“. Šaljiva deklamacija. 2. „Domovini“. Pjevaju 2. učenice uz udaranje 2 djevojčica na mandolinima. 3. „Nadene kći u 3 čina. Izvod 9 djevojaka. Frikazuje se pogostvo (ropstvo) i kršćanstvo u lit. v. pr. Kr. 4. „Tko je gospodar?“ (Z. J. Jov.). Šaljiva pjesma uz pratnju mandolina i kitare. — Program je dobro izveden, poglavito druga i treća točka. Predstavljače su izvele svoje uloge sa razumijevanjem.

Mještanin.

STANKOVCI, 24. listopada 1926.

Neredi i napadaji. 17. t. m. u 9 i po sati uvečer izasla je iz krme jedna klapa bandita, redovitih krčmarskih članova, narezana uhičima i kriveći se. Taj čas trevili su se na cesti neki naši članovi Hrv. Kat. Orla. Ugrijane glave od vina nijesu mogle da miruju, već su počeli napadati i to baš najmirnije članove našega društva. Sigurno zlo sprječilo se time, što se napadnuti član Orla povukao u kuću. Banditi, kad nijesu uslijed toga mogli ništa da učine, stali su huliti protiv Boga, Crkve, svećenika, sv. Oca Pape i krč Rima. — Klapa bandita pokriva se plastičem Jug-Sokola te se za svoja nečovječna djela zaštiteće imenom Kralja smatrajući sebe privilegovanim i jedinim državotvorcima. — Pri svemu ovome najveći je škandal, što se na čelu ove klape nalažio jedan pučki učitelj, što najbolje otkriva,

svu golotinju naše nastave. — Kad su članovi općinske uprave poslali javnu stražu, da banditi odstrani, oni su napali stražu i vlast, koja ih šalje. Nemocna opć. straža morala se odstraniti, a banditi su i dalje ostali uhiči i putem mirne lude, i to službenike općine, zaustavljajući sa riječima: „Sto! Kud ideš gori ili dol?“ — Ovo su članovi društva, koje se nazivaju prosvjetni, a na čelu im narodni prosvjetitelj! Jedina naša prosvjetno, nisko li si pala!

Skupština „Orla“. 17. t. m. bila je glavna skupština našeg orlickog društva. Na dnevnom redu između ostalih točaka bilo je i biranje nove uprave. Aklamacija potvrđena je staru upravu, u znak priznanja za naš ovogodišnji uspjeh slet u Stanovcima, pri čemu moramo zahvaliti i braći Orlovima i sestrama Orlicama iz Sibenika te Vrdiću i Murteru. Kako je skupština bila posjećena bolje nego jednom doba, to protivnicima kat. misli nije bilo najugodnije, te su valjua zato i organizirali uvečer napad na našega predsjednika.

Bor živ!

Stanke i ljubljenoga pokojnika posesno 27. X. t. g. u žalobnoj povorki na mjesno groblje, uz pratnju petorice okolišnih svećenika, te više drž. službenika i svih mjesnih časti, kao i mnoštva seljaka obojega spola. Takvoga sprovoda nijesuo je Šepurine upamtile. Na grobu održase mu nadgrobno slovo: mp. o. Albert Zaggar, gvardijan samostana trećoredaca u Prvi Luci, Poluš Ante, crkovinar Ukić Paško i Kursar Petar. Mp. o. Zaggar istakao je u svom govoru duoboko sažimanje naroda i osobito braće svećenika prigodom smrti blagopokojnoga. Posljedni govornik, seoski sin Kursar Petar, istakao je u svom duobokom govoru par zanosnih riječi o svećenikom vrhninama, koje je za života blagopokojni uživao, te u znak sveopćega poštovanja zavatio po zadnji put: „Pokoj u vječni!“

Buduć sam ja često prisustvovao od početka pa do konca tijekom žalobnoj povorki, te sam se sâm osvjeđeo o zanosnom postovanju istoga naroda napravio svome mrtvome župniku, smatram svojom dužnostu, da se tome hvalevrijednom narodu javno zahvalim. To ovim i čim. Hvala, braće Šepurinjanji! Neka vam je išus pata svima hvala! Ja vam nisam kad toga yašeš poštovanja zaboraviti neću! Uspomenu na Vas pomjeriće će sa sobom sve do u Crnogoru.

U Sibeniku, 30. listopada 1926.
Na svom odlasku ožalošćeni brat
Josip Tokić.

Saljite preplatu! Pozivaju se svi oni, koji su naručili „Orlovsku Stražu“, da ih brijeg pošalje preplatu čekom „Orlovsku Stražu“.

Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik
Ante Erga. — Tisk Pučke Tiskare u Šibeniku. — (Predstavnici: Jerolim i Vlko-
slav Matačić).

VINARI.

Recepti za spravljanje veštackoga vina i rakije kao i sve vrste esencija i holandske mije za veštacko vino.

Recepti koštaju 30 din. Novac dati u napred na:

„HEMIKOS“

Zastupštvo Hemiske robe
RAČA (Krag.), SRBIJA.

Gospodarska Štedionica u Splitu

Rimska ulica 3.
(kod Peristila).

Telefon Br. 363.

Podružni-
ca u Makarskoj

Najveći Dalmatinski
zavod na zadružnom
temelju.

Prima uloške na
knjižice i u teku-
ćem računu te ih
najpovoljnije
ukamaće.

Obavlja sve bankove
poslove najkulantnije,
Kupuje devize i valute uz
najpovoljniji dnevni tečaj.

U Australiju

za Lira šterlinga 28.-

U Južnu Ameriku

za Lira šterlinga 19.-

otprema Agencija

JOSIP JADRONJA — ŠIBENIK

Tražite upute.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

VLASTITA ZGRADA —
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

Podružnica Šibenik.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Ulošci nad Din. 250.000.000

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNIJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO,